

Uglev-gruppen omfattede disse gæve mænd. Martin Gade, der kom i håndgemæng med en flok tyske soldater, står som nummer to fra højre i bagerste række.

Sådan ser mindestenen i Lystanlægget ud. Foto: Hans B. Henriksen

Modstanden på Thyholm

Grupperne blev først og fremmest dannet med henblik på sabotage. Thybanen, som var færdselsåre for tyskernes transport af krigsmateriel, blandt andet til Hanstholm, skærer jo gennem Thyholm fra Odde sund i syd til Draget i nord. Det lykkedes også at forsinke tyskernes transport med enkelte vellykkede sprængninger, men en del mislykkedes.

Thyholm havde en aktiv modstandsbevægelse, som blandt andet udførte jernbanesabotage under Besættelsen. I anledning af en stor mindefest på befrielsesdagen har formand for Thyholm Egnsmuseum, Herman Rømer, skrevet om grupperne.

HISTORIE

Af Herman Rømer
struer@bergske.dk

THYHOLM: Knug i din favn

Sådan starter den smukke tekst på mindestenen, der blev opsat i Hvidbjerg Lystanlæg i 1946 på årsdagen for Danmarks befrielse i 1945.

Forud var gået en del forhandlinger og ansøgninger til Hvidbjerg-Lyngs Sogneråd om at måtte sætte en mindesten for de under besættelsen faldne frihedskæmpere.

Sognerådet bevilligede 650 kroner til formålet. Sandsynligvis det stenen kostede. Senere bevilligede man 350 kroner til forskønnelse af haven, som i øvrigt var blevet anlagt på initiativ af fabrikant Niels Schjødt (Thylands Kemiske Fabrik) og som blev vedligeholdt på initiativ af Foreningen til Byens Forskønnelse.

Nu skulle man jo tro, når man læser begyndelsen til mindeteksten, at der også var nogle lokale faldne modstandsfolk, man ville sætte et minde over. Det er dog ikke tilfældet. Der blev ikke dræbt modstandsfolk på Thyholm, selv om det var tæt på. Jobbet som sabotør var jo ikke ufarligt.

Modstandsbevægelsen på Thyholm var delt op i to grupper og blev

■ Her 70 år efter befrielsen ønsker Thyholm at markere årsdagen med en mindefest i Midtpunktet.

■ Det sker med et program, der på visse punkter minder om befrielsesfesten dengang.

■ For at krydre festen har man engageret Hans Neisum til at fortælle om Hvidstengruppen, som mange har kendskab til, især efter at der for få år siden blev lavet en film over dens virke.

■ Man kan desuden få stillet sin sult med æggekegale fra Tambohus Kro.

KULTUR

STOR MINDEFEST I MIDTPUNKTET

dannet på initiativ af kaptajn Ejby Nielsen. Lederne af de to lokale grupper var henholdsvis Ejnar Krabbe, Uglev og Martin Østergård. Hvidbjerg efter henvendelse fra H.C. Toft, der kom til at spille en meget stor rolle for modstandsarbejdet på Thyholm.

Grupperne blev først og fremmest dannet med henblik på sabotage. Thybanen, som var færdselsåre for tyskernes transport af krigsmateriel, blandt andet til Hanstholm, skærer jo gen-

nem Thyholm fra Odde sund i syd til Draget i nord. Det lykkedes også at forsinke tyskernes transport med enkelte vellykkede sprængninger, men en del mislykkedes.

Den mest dramatiske fandt sted ved Odby Plantage og havde nær kostet Martin Gade livet, forårsaget af uheldige omstændigheder med uønskede tyskerbesøg i Martins hestestald, hvilket endte i ulig håndgemæng mellem Martin og de tyske soldater. Måske

Struer-Egnens Turistforening
afholder

Ordinær generalforsamling

torsdag den 21. maj kl. 18.00
på Grand Hotel Struer
Østergade 24, 7600 Struer.

Dagsorden i henhold til vedtægterne.

Generalforsamlingen afsluttes med et let traktement, hvorfor bindende tilmelding er nødvendig til Struer-Egnes Turistforening, InfoCenter Struer, Smedegade 7, 7600 Struer. Tlf. 9684 8133 eller på mail: clp@struer.dk senest den 14. maj.

VisitStruer

Ejnar Krabbe, Uglev, og H.C. Toft, Bjørndalgaard, organiserede modstandsarbejdet på Thyholm. Det var H.C. Tofts søn, Hans, der blev døbt i en dåbskjole syet af stof fra faldskærme, der blev brugt ved våbennedkastninger. Foto: Egnshistorisk Forening for Thyholm og Jegindø.

blev Martin reddet at sin søn, Kristen, der dengang kun var fem år, men det kan Kristen sikkert selv fortælle, da han også er på programmet til mindefesten, der afholdes i lystanlægget den 4. maj.

En anden vigtig opgave for modstandsfolkene var at tage imod våben, der blev nedkastet. Dette var heller ikke en ufarlig øvelse. Især var det vigtigt at få ryddet op efter sig. Faldskærmsstoffet kunne jo afløse stedet. Faldskærmsstof var i øvrigt en eftertragtet vare i disse knappe tider. På Thyholm Egnsmuseum har vi både dåbskjoler og brudekjoler samt et dannebrogssflag af dette stof. H.C. Tofts søn, Hans Toft, der nu er borgmester i Gentofte, er døbt i en dåbskjole af faldskærmsstof.

En meget speciel opgave her på Thyholm bestod i at guide de engelske bombefly videre ned gennem Danmark til bombemål i Tyskland. Dette skete via et pejlesystem, kaldet Eureka, der var anbragt på Helliis' høløft. Dette blev gjort så godt, at Svend Erik Christensen, også kaldet Mester (kodenavn) senere modtog fortjenestemedalje samt invitation til Churhills begravelse.

I øvrigt blev Svend Erik Christensen, der på grund af sin specielle opgave måtte opholde sig i længere tid på

gården, gift med datteren, Inger Riis.

Jo, i krig og kærlighed kan alt ske. Men nu tilbage til »tusind-kroners spørgsmålet«. Hvem er forfatter til det smukke vers på mindestenen i Lystanlægget, der i sin helhed lyder:

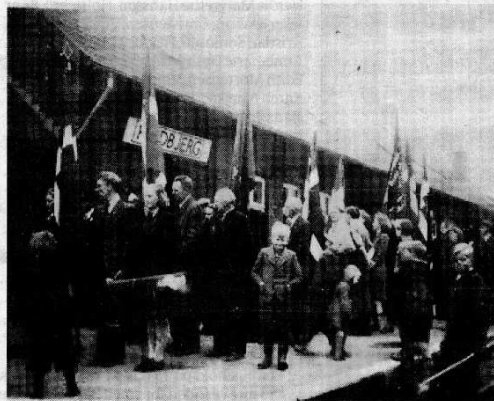
DANMARK
DE FALDNE
KNUG I DIN FAVN
VI DER BLEV FRIE
VIL I GUDS NAVN
ÆRE OG AGTE
STRIDEN DE STRED
OFRET DE BRAGTE
FOR FRIHED OG FRED

Rejst i taknemmelighed mod Gud og mennesker på årsdagen for Danmarks befrielse, 5. maj 1945

På bagsiden står:

SVÆRTID ER ENDT
DET ER PLOVTID PAANY
VENNETID FRÆNDETID
GROTID OG GRY

Jeg har forsøgt at få navn på versets forfatter ved henvendelse til egnens absolut ubestridte lokalhistoriske eksperter, men forgæves. Kan avisens læsere hjælpe?

Sådan så der ud for 70 år siden i Hvidbjerg, da Befrielsen var en realitet. Mindefesten på mandag vil komme til at minde om befrielsesfesten dengang. Foto: Struer Museum.

En meget speciel opgave her på Thyholm bestod i at guide de engelske bombefly videre ned gennem Danmark til bombemål i Tyskland. Dette skete via et pejlesystem, kaldet Eureka, der var anbragt på Helliis' høløft.

Hans Tofts dåbskjole fra 1945, som blev syet, formentlig af hans mor. Foto: Egnshistorisk Museum.